

SALA DE LECTURA



Luceafărul

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România

ÎNALTELE PISCURI

e courile momentului omagial prilejuit de sărbătorirea zilei de naștere a tovarășului Nicolae Ceaușescu precum și a îndelungatei activități revoluționare continuă sub auspiciul de gând și conștiință, făcând din chipul și rezonanța acestor zile o elocventă expresie a angajării, a hotărârii de a face totul pentru înfăptuirea marilor programe ale înfloririi noastre socialiste. Mesajele de felicitare adresate marelui Erou al României socialiste, profunde sentimente de simă, dragoste și prețuire cu care este înconjurat titlul epocii pe care o trăim, atestă, odată mai mult, și cu argumente care tin de înălțimea istoriei noastre socialiste, spiritul marelui viș și treaz al unității indestructibile a poporului, marea devoțiune a țării, a oamenilor, față de cel care, identificându-se în tot și fac idealurile de libertate și independență realizează, în fruntea partidului, a națiunii, o operă istorică vastă ale cărei contururi duc cu mult mai departe în timp și fac din actualitatea politică, economică și socială un exemplu al permanentei deveniri.

b iografia de excepție a conducătorului partidului și statului, marea bogăție de idei a operei sale teoretice și practice, spiritul patriotic, revoluționar, înaltele calități ale militanțului comunist prin gândirea și acțiunile căruia se confirmă și se dezvoltă principiile ale fauririi socialismului și comunismului într-o viziune dialectică legată de popor, de clasa muncitoare, de țărâni, de intelectualitate, au, în inima și conștiința noastră, un permanent și puternic ecou. Manifestările prilejuite de sărbătorirea zilei de naștere au această forță de exemplificare și poartă pe cetea unei unanimități și calității de afectivitate. Mândria și recunoștința pentru îndelungata activitate revoluționară desfășurată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, față de gândirea, acțiunile și demeritele sale inovatoare consacrate înfăptuirii neabătute a programelor de înaintare a țării pe noi trepte și spre noi piscuri ale progresului și civilizației socialiste se întănesc cu puternica angajare, cu hotărârea fermă de a face din acest an — anul celei de a 45-a aniversări a victoriei revoluției de eliberare naționale și a socialismului — un timp al unității și solidarității, precum și anul celui de al XIV-lea Congres al partidului — un timp al unor și mai rodnice împliniri. Ne îndemnăm spre această înălțare și secretarul general al partidului: avem multe de făcut, dar am realizat asemenea transformări în patria noastră, am parcurs un asemenea drum înțeles și parcurs primiv cu deplină încredere viitorului. Drumul pe care îl mai avem de urcat, deși mai are multe obstacole, este incomparabil mai ușor decât drumul pe care l-am parcurs până acum. Tot ceea ce am realizat, am realizat cu poporul, pentru popor, sub conducerea partidului. Vom străbate, deci, noile etape spre piscurile înalte ale comunismului, în strânsă unitate, sub conducerea partidului, cu poporul și pentru popor!

Lucaefărul

Intr-o asemenea vastă și luminoasă perspectivă, țara își scrie cronică muncii și victoriei sale, adăugând la zestre sa de valori economice, morale și sociale noi și noi înfăptuiri, făcând din opera edificării și înălțării țării noastre o operă vastă, eroică și înălțătoare, demnă de cele mai înalte cuceriri ale gândirii și practicii umane. Genul creator al poporului are în fruntea sa pe titlul genial al epocii marelui pe care o trăim și această este una dintre garanțiile de gând și acțiune, este una din garanțiile supreme ale necontenitei noastre înaintări spre viitor.

Lucaefărul

Orașul și „fețele“ sale

d upă volumul *Orizontul rustic în literatura română*, Editura Eminescu 1988, Sultana Craia revine cu un eseu aflat în consecința și complementar acestuia, *Fețele orașului* (Editura Eminescu 1988), despre imaginea lumii citadine în romanul românesc. Subiectul este, indiscutabil, destul de dificil și ambicios, ridicând însă de la început câteva chestiuni de metodă și unghi de abordare la care, dacă autoarea nu dă un răspuns teoretic explicit, nu înseamnă că nu îl conține implicit prin ebar structura și forma discursului său critic (epistemic). Intrucât perspectiva și investigarea nu sînt de natură sociologică, ci în ansamblu de critică literară, metoda va fi, prin forța lucrurilor, hibridă: analiza se va întinde cu sinteză, explicație, descriptivă cu lectură hermeneutică, date de sociologie cu raportări și situații de istorie literară, critica internă de text cu asociații și relaționări în context comparatist. Eu nu i-aș fi făcut un reproș — așa cum s-a întâmplat — din eclecticismul procedurilor, găsesc chiar că cel mai potrivit scopul propus, important fiind modul în care diversele elemente s-au integrat unui model critic funcțional. Or, din acest punct de vedere, cred că Sultana Craia a reușit pe deplin în tentativa sa.

Între metoda și obiect, în cazurile ferdite se observă nu numai un acord fin dar și o determinare și o condiționare reciprocă. Așadar, dacă am expus strategia critică, să vedem care este materia ei, în acest proces de interrelaționare, unde un membru al ecuației îl presupune și îl atrage, cu necesitate, pe celălalt. Fîind un demers esatistic — menționăm autoarea — și nu un demers exhaustiv, cartea urmărește constituirea unei tipologiei specifice lumii ur-

Paul Dugneanu

Continuare în pag. a 6-a



„Eminescu” — sculptură de Gabriela Manole Adoc

Elegie la Ipotești

Pădurile sînt stîlpe pe deal la Ipotești
dar nemurii codri ne glăsuie-n povești
și ierburile care scot verile din minți
trecurile sînt în carte-ți la fel de necumini,

de parcă-așteaptă glezna cea dulce de femeie,
pur săgetînd în zori prin rouă să scintie

și-n freacățul de ramuri și-n ropotul de ape
înfiorate cercuri se string ușor sub pleoape...

E onotimp magic? Cad frunze, vin zăpezii
în cartea vieții tale de-a pururea ne pierzi

Eugeniu Nistor

Rezonanțele „Lucaefărului“

1. Creație de maturitate a genului eminescian și una din poezile antologice ale liricii universale, *Lucaefărul* a produs, încă de la apariția sa în Almanahul Societății „România Jună” din Viena, în aprilie 1883, și, mai ales, după reproducerea sa în „Convorbirile Literare” din august aceluși an, cit și în ediția noizilor lui Eminescu realizată la scurt timp de Titu Maiorescu, un adevărat val de entuziasm în rîndul cititorilor din toate provinciile locuite de români. Simptomatice sînt în acest sens și slăbiciunea cu totul particulară pe care mentorul Junimii a manifestat-o față de această creație eminesciană, menită să-i aducă ea singură nemurirea și să-i asigure un loc de necontestat în cadrul liricii europene a timpului său.

Prima isire în public a *Lucaefărului* a avut loc în seara zilei de 24 aprilie 1882 cînd, într-una din sesiunile Junimii, bucurăstene din casa lui Maiorescu pe de strada Mercur, poetul citește pentru întâia oară emoționanta poveste a nefeției iubiri a lui Hyperion. De față se aflau douăsprezece persoane — număr prestabilit de Cîna de taină — între care prietenii Știrbey, Carp, Cerchez, Mandrea, D. Kosethi, T. Nica, Frollo, Popescu-Hermes, Slavici, N. Densușianu, Iacovachi și Maiorescu. În jurnalul lui Maiorescu sînt scrise: „lectură a unei frumoase poezii a lui Eminescu, *Lucaefărul*”, ceea ce atestă, dincolo de rînduri, starea emoțională cu totul deosebită a impasibilului judecător. Peste cîteva luni, la 20 octombrie, lectura este reluată în anturajul intim al familiei lui Maiorescu, care notează în același jurnal: „*Lucaefărul* lui Eminescu, cu el și Anete și familia mea, citind, corectînd”. Ce vrea să fie acest „citind, corectînd” e lesne de presupus, căci Maiorescu, ca deobicei, prefera o lectură constructivă, la care ciocănea cu mizagă fiecare vers, fiecare imagine, făcînd observații și formulînd sugestii pentru modificări și rețușuri. Stim astăzi că datorită acestora, *Lucaefărul* a trecut prin mai multe faze de redactare, după ce însuși poetul prelungea procesul elaborării poemului la aproape doi ani, căci prima însemnare pe care

și-n ochii tăi, ca-n lacul cu nuferi și cu flori,
etern călători-vor blizi nouri călători.

Îți simt privirea-adîncă arzînd în vis,
precum lumina stelei care-i de mii de ani pe drum.
Aud și văd și iată că de albastrul dar,
pe care ți-l port înă, mă năru la izvor —
izvorul limbii noastre prea limpede și dulce,
pe lingă care plopii nu vor ca să se culce...

Dar fruntea ta înaltă ce nori o adumbrîră,
că plopii-n veșnic freacăț fără de soț

se-nșiră?...
Și, uite, te plîng codrii sub cer la Ipotești,
dum împărțat al slovei și-al limbii nomenștii...

Mircea Popa

Continuare în pag. a 3-a

Om în vis

n icolae Velea a fost un om blind, dar care, din timiditate, putea să fie de o ironie necrutătoare. Unele din „Judecările” lui erau adevărate masacre, dezvăluindu-i „inculpatului” adevăruri pe care altfel acesta nu le-ar fi recunoscut niciodată. Dintre aceștia, numai dintre aceștia, s-au ales cei puțini care nu l-au iubit. Neplăcîndu-le omul, care avea ciudatul obicei de a le desgrota trădările și slăbiciunile, nu le plăcea nici opera. De aici începe legenda scriitorului incomplet care ar fi fost Nicolae Velea. Un neadevăr sortit să dispară odată cu cei care l-au inventat și sopus pe la colțuri. Pentru că, alta cită a putut să scrie, Nicolae Velea a scris: „Că n-a scris cit am fi vrut noi, admiratorii sau detractorii lui, această n-are nici un fel de importanță, posteritatea judecîndu-l opera și nu dorințele noastre adevărate și inocente.”

Ca autor de povestiri mie cel puțin mi se pare să fi fost neîntrecut în literatura postbelică. Stîngaci în relațiile literare, n-a beneficiat de difuzorii voluntari precum alții. Era mereu judecat (la rîndul său) omul, cu slăbiciunile lui, și nu opera sa. Să-l fi durut? Sigur că da, pentru că își cunoștea valoarea. Se mingia cu gîndul că asta îi se întimplase și altor scriitori, care nu stuseră să-și alcătuiască o imagine publică favorabilă. Nicolae Velea ar fi meritat demult o monografie. N-a avut cită a trăi, dar o va avea, nu? Rămîne ca o datorie a criticii de acum și de mîine să o facă. Uneori beneficiază de monografiile scriitorii care nu au alt „merit” decît pe acela că sînt foarte puțin cunoscuți. Altorii sînt priviți ca scriitori autori involuntari de literatură. Și iată, Nicolae Velea și alții nu numai că nu se bucură de comenzi, dar chiar sînt ignorați în „listele” sau clasamentele literare care apar în reviste cu ocazia unor cronici și recenzii.

Nicolae Velea a fost un număr blind, și modest. El a crezut că cel poate fi singurul responsabil de destinul său literar, ignorînd mica și marea publicitate. El nu a vrut să fie iubit cu duioase de semenii săi. Nu a vrut decît să nu fie lăsat singur. Și totuși, o singură dată a fost lăsat singur. Fără nimeni în jur, în întuneric. De atunci nu mai este decît în visele noastre. Și în cărțile lui.

Henri Zalis

Continuare în pag. a 6-a

EXPUNEREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU PROGRAM AL MUNCII ȘI CONȘTIINȚEI SOCIALISTE

Prezentul românesc

e ste îndeobște cunoscut și validat de întreaga istorie și literatură românească: valorile perene, accesibile publicului larg și rezistente la judecata timpului sînt numai acelea inspirate de realitate, din freacățul necontenit al vieții. De altfel acest adevăr — valabil, prin extrapolare, pentru orice cultură — a fost demonstrat și este demonstrat, dacă se poate spune așa, de statutul oricărei opere de valoare, indiferent de autorul ei și de meridianul pe care a fost creată. Și iarăși este foarte cunoscut faptul că acel sentiment de comuniune dintre cititor și opera literară, dintre fondul de idei al unei creații literare și cel (sau cel) cărora a fost destinată se petrece, la modul ideal și pe toate lungimile de undă, doar atunci cînd creația respectivă aduce în atenție ceva din felul de a gândi, de a judeca al masei de cititori. De aici și

funcția formativă, educativă a artel, a operei literare în genere.

Dincolo de valorile etern umane ale unei creații, de ideile pe care acestea le transmit generațiilor de cititori — aproape indiferent de epoca în care opera cu pricina a fost creată — o amprentă puternică este pusă, în chiar contextul lucrării respective, de atmosfera, de modul de a vedea viața al societății în care a trăit și a lucrat poetul, prozatorul, dramaturgul în discuție.

Iată de ce atunci cînd judecăm, cînd apreciem, cînd evaluăm o poezie, un roman, o schiță, o năvelă sau o piesă de teatru nu putem face abstracție de condițiile sociale în care

Florentin Popescu

Continuare în pag. a 7-a

Angajare și valoare

d întotdeauna, literatura a fost o formă de angajare a scriitorului față de comandamentele vremii în care trăiește, pe coordonatele unei atitudini politice, ea exprimînd un ideal și totodată un crez moral ideologic. Aceasta cu atât mai mult astăzi, în epoca cea mai ferălit în mutații fundamentale, de la economică și socială pînă la etică și estetică. Pentru că devenirea și statornicirea națiunii române socialiste, la nivel existențial și de conștiință se împletesc indisolubil mai mult decît în oricare altă epocă istorică. Alături de marile cititorii de la nivelul structurilor economice, culturale și sociale, între care se înscrie cu funcții multiple și literatura, alături de pictură, muzică și alte arte, este la fel de predominant. De fapt, între producția materială și spirituală există interconecționări multiple, acum cînd cultura are fațetele și ușile deschise larg, ea tîind drumuri profunde spre formarea personalității umane. Din interrelațiile complexe dintre realitate, creator și receptor deducem măsura în care opera răspunde cerințelor publicului. Literatura noastră contemporană, prin tot ce are ca mai valoros, deopotrivă, de economic și de social, este un conștient și în Expunerea la marelui forum democratic din noiembrie 1988, tocmai acestor cerințe de a se adapta la izvorul sacru al muncii și devenirii, al istoriei poporului. Nu se poate crea în afara imperativelor marelui ale timpului, iar creația literară, care este un unicat, filtrează realitatea în formele ei specifice, de o înaltă moralitate. În spațiul literaturii noastre umaniste, doar aspirațiile contemporane ale omului pot să fie suportul profund stabil al unor împliniri artistice, de omonoză perfectă între conștiința civică și cea artistică.

vedere tocmai acest principiu, de neeludat în teoria și practica estetică, cel privind raportul dintre două coordonate: tematică și artistică. Sîntiți de miner, am intrat în universul adîncului de cărbune la 13 ani, purtat de tata prin arterele acelea ale pămîntului, pe care, paradoxal, le-am asemănat cu drumurile printr-o „rînă cosmică”. Am încercat să cunosc viața celor ce scot la suprafață soarele condensat în lobe de cărbune. Și fără a-l, pătrunde esențele n-aș fi putut scrie volumul, aparut tot la Editura Eminescu și intitulat „Cîntece pentru tata”. Cîndinu-mă la Bătrîn și la oțelul lui, am încheiat unul din poeme cu versurile: „Scoateți-vă oameni, palaria în vînt, / Cînd ies minerii din cosmică mină, / Lumea atunci, de lumină e plină / Să-ncape ei între cer și pămînt”.

A te izola de realitate, a urca într-o lume care ț-ar situa deasupra realității, într-o lume

Ion Văduva Poenaru

Continuare în pag. a 7-a

VIITOR DICȚIONAR LITERAR

Topos natal

începînd cu poezie, continuînd cu reportaje, pentru a trece, după un oarecare exercițiu, la roman, Radu Anton Rubiu (n. 19 august 1949, Făgăraș) a escaladat cu *Zile de pescuit* o spectaculoasă stachetă valorică, situndu-se azi, în plutonul de avangardă al prozei tinere.

Grija pentru stil, imagieria densă, metaforismul expresiv, tras azi către un neo-realism supravegheat — toate calitățile de preț sînt de identificate, în proporții diferite, desigur, în tot ceea ce a scris.

Efortul de a contura o geografie lirică, de fior ancestral și de miracol votiv, este vizibil încă de la debutul său cu volumul de poezii *Obaba*, țara asta (C.R., 1972), un spațiu de reverberație natală, de mîndrie și regășire spirituală. *Obaba* e, la poezie, Făgărașul. „Un timp în alb, în marginea căruia bat clopote și cîmpana Ardealului-incepe desăvîrșită cu salamandră luminind” (Cuvînt înainte). Poetul receptează, în acest spațiu silvestru, un puls al originarului, o emoție de primigenitate ancestrală („venind de dincolo de timpurile noastre”). E în acestea, o materialitate aerea, de vitalitate debordantă ritmică, însă, urmează hîni muzicalității colofonice, a tonurilor solemne, evocatoare și impresia mai generală este cea de apăsător naturist și de întoarcere la mătăci, în condiția securizant-recomfortant a spațiului: „Dar iarba cîntă într-un templu de argint / Învalîndu-mă precum o apă lină...”

Cînd am scris „Geneza luminii”, de pildă, volum aparut la Editura Eminescu am avut în

„Tînuțul „inguncheat” de la „picloarele mușilor Făgăraș” (ca, de altfel, și alte locuri din țară) îi vor prileji, mai apoi, o suită de reportaje în care evocarea și reflecția, consenarea și transfigurarea amănuntului intră ca elemente fundamentale (Țările de sus ale merilor, 1974). Nici de astă dată, Radu Anton Roman nu își uită locurile natale. *Obaba*, cu vestita sa Poiană a Narciselor, e, ne asigură un prozator potențial, „cel mai frumos sat din Țara Făgărașului”, unde mîndria unei asemenea genealogice e încă vie: „Rudele tăți, citiva frați Roman, cu strămoși morți prin războaie și închisori politice austro-ungare, trăiau în *Obaba* și erau, nu numai după spusele lor, fruntea satului...” (Să intrăm în lume puțin!). Scrieri din *Obaba* conțin o schiță de monografie curentă, în care mîndria obăbanului e aplicată, de astă dată, pe realități de tradiție locală. Am reținut îndelungatele vechi, obiceiurile revigorate, dar, mai ales, acel sentiment al muncii, asumat cu religiozitate de obăbani. Prozatorul întreprinde, apoi, în aceeași manieră de caldă evocare, o schiță istorică a țării dintre Olt și mînti, „îmînt-iesit de sub sîrut de inger”, de unde au plecat în descălecat vestii vîievozari ai neamului (Litovoi, Negru-Vodă), dar și mușenici intru apostolul cultural: Aron Pumnul, Ovid Densușianu, Georgehe Lazăr, Ion Codru Drăgușanu, Georgehe Cărtan (Boierii de cătănie). Cătrețerați cu acea pasiune ce aduce mai mult în viață, în moziștea afectivă, mîntii Făgărașului, călătoria în general, constituie prilejul unei profunde întemeieri de sine. Reportajul ia, în astfel de cazuri, forma Jurnalului de călătorie, a povestirii în marginea senzaționalului (o vîntătoare de mistreți în Să intrăm în lume puțin sau asistarea unei nașteri în Lucia) ori a evocării memorialistice (tineretea unei experiențe didactice în Rîșior, sat în apropiere de *Obaba*, evocată în *Murul lui Aurel*). Revederea unor prieteni (un inginer, un plastician), dar și investigarea unui peisaj în efervescență dezvoltare industrială (O piramidă aparte, Cătălie

Z. Cărlugea

Continuare în pag. a 2-a

În pagina a 3-a:

EMINESCIANA

Continuare în pag. a 3-a

«EMINESCU SI ABISUL ONTOLOGIC» de S. Paleologu-Matta

Lucian Blaga dezavau expeditia gonacilor de surse in poezia lui Eminescu, pe motiv ca aceasta ramine inaccesibila si indecifrabila...

leaza aceasta carte nu mai este cea curenta, ci una care-l prefera pe filozofii sau pe poetii de substanta filozofica. Transpunerea de care ni se vorbește este de fapt o traducere...

«Scriere si oralityte in cultura antica» de Andrei Cornea

u o modestie usor exagerata («tabloul de civilizatie pe care am incercat sa-l configuram...»), dar care este plin de defecte, desenul sau este prea angulos...

remanenta si alfabetul fonetic) este, oare, atitudinea Greciei antice fata de textul scris...

creatorului ei, fizionomia vietii lui Eminescu isi precizeaza altfel centrele de greutate si contururile. Biografismul lase amandei din aceasta incursiune...

STUDII

SUB SEMNUL ADEVARULUI

Intr-un ritm sustinut si intr-o ambianta stiintifica dintre cele mai elevate, Institutul de Istorie si Arheologie...

Cităm din «Cuvintul Inainte» semnat de Gh. Buzatu: «Romani in istoria universala se afla acum la III-lea volum...»

PROZA

«VIETI ROMANTATE?»

Orice cuvint, orice discurs si carte este in fond, in intimitatea aspiratiilor sale, o incercare paleica: spera, ofera...

CRITICA

MODERNITATEA ISTORIEI LITERARE

De mai multi ani, cu tenacitate, devotament in lumina, autorul capitolului incalzita obscure din devenirea literaturii noastre...

Topos natal

lască la fata locului, in acea «vară a nimănu», exasperanta emotie pricinuită de revărsările apelor...

Desi are un număr relativ redus de pagini (cam 150, în care intră și capitolul de Note), cartea lui Andrei Cornea, prin densitatea ideilor...

Noapte de ianuarie fără zăpezi

— Se închină lui Mihai cel mic —

În fiecare săptămână, în noaptea de miercuri spre joi (cel mai tirziu joi dimineața) la un scaunul uriaș de la biroul meu de lucru și încep (înainte vreme mă dezlanțeam) să gîndesc (și să scriu) articolul care, simbatic, trebuie să apară în Luceafărul. Cînd n-am nimic în cap, mă revolt: nu mai vreau, mi-ajunge sint scriitor, nu ziarist, timp de trei' de ani m-am mîncat cel puțin un ficat și un plămîni pe săptămîna că să unesc un gînd ce se naște, cu altul care a murit sau cu unul neavînd chef să intre în lume. Sint om și am dreptul să refuz, să resping... și mă lasă aștia în pace, sint sîtul de hirtie albă și negînditoare, de creion, pix, stilou și, în general, de mine și de tot ce e în jurul meu. Sint om și mă string în mine ca un arc, timp de un sfert de oră, și apoi să izbucnesc în metafore. Pentru că — nu-i așa? — asta așteaptă lumea de la mine.

Aseară, un copil buflit și care mi-e drag, a venit la mine acasă, cu pomul lui de sărbători, tăiat cu fieristău și încorporat, pe bucăți, în doi saci de plastic, ca să-i fac „foc de cetină” în șemineu. Copilul, de 15 ani, n-a văzut în viața lui cum se face focul într-un șemineu. Aprind chibritul, flacăra eucerește miracolul pădurilor, copilul e fericit (afară e noaptea de ianuarie mai blîndă decît una de aprilie), părinții lui și soția mea și fiica mea cioncesc pahare de vin roz, ca să reînchipele povești de umire, cu lupi. (Zice nevastă-mea: „unește cu ceva această noapte ca băiatul să viseze frumos”, și eu înjur anotimpurile, pentru că nu pot, acum, ceea ce se întimplă numai la distanțe mari de ani, să poruncesc, să se aduna toate anotimpurile în entitatea basmului). Răstorn o ladă de zestre, rădău mie de doctorul și scriitorul Dinu Băcăoanu, și răscolesc prin hirtii. Găsesc un calet din tinerețe. Eram mai inteligent sau mai aproape de fenomenele din jur decât azi? Nu știu. Ceva e sigur și de nesimțit: credeam în snopul de vise atîrnat în grîndă și în mînușchul de nule de aur. Credeam în inserare și drumul ce ne-săpîmînță de singurătate. Unesc murmurul frazel scurte de acum cu ulmirea (candorează?) adolescenței.

Intrebare: unde eram? Caletul nu oferă date. — Discuție între două femei, la o petrecere (unde? n.n.). „Cel mai mare dar pe care mi l-a făcut soțul meu e acela că mi-a înlesnit să dorm o noapte într-o livadă de portocali”. „Al meu e un soț ideal — nu m-a atins niciodată măcar cu o floare: numai cu pumnii, o ploaie (o droaie!) de pumnii”.

pagina 11 (11 e un nume liric). Am cules pierici la Neptun, în Dobroea și mi-am adus amînte de cum am furat mere în drum spre Drăgoșlavile. Plecam cu el, de la Cimpulung Muscel spre Bran, ca să descopere peisajele, lubea puritatea zăpezilor și a câștelor albi. Înainte de-a țea din orașul lui Negru-Vodă, pe mîna stîngă, într-o livadă, se înalță, rotat, și plin cu mere roșii domnești, cel mai frumos pom al vieții. Le-



fănuș neagu

gat de pom, în lanț, un cîine. Nemernicia proprietarilor și a cîinilor! „Tu ești blond, mi-a zis prietenul, și cîinii iubesc oamenii blonzi, încearcă tu”. Dar după miezul nopții, oricare cîine îți caută prietenia, vrea și el să vorbească puțin, cîteva vorbe, cu o filă. Aveam un pulăvăr de lină, în care-ar fi încăput trei elevi; ne-am dus după miezul nopții, cîinele n-a scos nici un mîrlit și am umplut pulăvărul cu mere. Cînd ne întorceam în oraș, tirîndu-l pe umăr, ne-am întîlnit cu niște elevi din cursul superior. „Mă, nenorociților, ați furat un vitel”, a zis cel mai mare dintre ei, vînzîndu-minec pulăvărul (arătător, pline de mere, ca niște picioare de vitel). „Să trăiți, am răspuns (eram elev de liceu militar) duc în cîrcă un pulăvăr plin cu mere”. „Da, da, a răspuns el pe gînduri (și nici azi nu cred că mi-a răspuns altcineva decît un mare poet) merele, ca și femeile frumoase, sint

bune numai cît sint de furate”. Pagina 42 din Caiet răsare ca o crîmpel de cer înstelat în cupotul pipei albastre pe care-o răsucesc în mîini.

„Iartă-mă, Basil, (Basil și Gianni erau din Rimnic) nu mai suport să nu-ți spun”, ai stat degeaba la arest, eu am furat banii din casa de bani a liceului. Treceam pe lângă cancelarie și, vînzînd-o deschisă, am vîrit mina prin fereastră și prin ușa casei blîndate uitată deschisă și am smuls un teanc de bani pe care l-am vîrit în sine. Nimeni nu m-a văzut. Am ținut banii ascunși în cîrpar și, în zori, cînd gunoterii ridicau pubelele, l-am aruncat înăuntru căruțelor cu scîrnă, îngrozit de ceea ce putusem să fac. N-am cheltuit un leu. De altfel, nici nu-mi trebuia. Cînd te-au învinuit pe tine (nici astăzi nu știu de ce?), am ieșit afară din oraș, am cules maci, și l-am pus pe pernă. Nu pot să-mi iert mirăvia. Însă tu m-ai silit să-o săvîrșesc. Într-o oră de dirigență n-am auzit ceva mai zguduitoare împotriva oamenilor decît declarația ta: tatăl meu a fost inculpat într-o afacere dubioasă la regiment; hojle, dezonoare, furt. La cîinci ani, după ce-l scosese din armată, degradat, un tip s-a prezentat la el: eu am șterpilit banii, iartă-mă dacă poți. Te lert, a zis tăic-tu, dar ce fac cu bunicul meu care a murit în credința că a crescut în casa un hoț!?

bradul s-a stîns. Intipărită de fum, cetina a rămas intactă din punctul de vedere al spontanității. Ea vestește nașterii și niciodată nu moare. Impulsul fermecat. Afară, vîntul dă semne de bărbăție. Nu pot să mă opresc. Caietul e, într-un fel, un crîmpel din teatrul adolescenței mele. Din el se înalță, necontenit, un strigăt de cheful: spălați paharele și ștergeți putina pînă nu vine nevastă-mea. (Ajunsesem ofițeri). Sau glasul unui vînzător de peeni vesnic înșelat: „Opriți vînzarea, pepenii se



Augustin Costinescu: „Debarcader”

duc împîinși cu piciorul de către hoji și banii nu vin deloc”. Supus unei idei agere, Timpul dus se arată lătrîș fermecat. Ite Blaiher — circuma cu cel mai bun vin — avea, totdeauna la masă cîinci ofițeri de cavalerie. La orele 11 a.m. sublocotenentul Alexandru Cernăteanu intra în prăvălie călare pe un cal alb și bea un sprîț. La orele 11, toate femeile din oraș care visau București, Paris și Viena treceau prin dreptul geamurilor deschise de la circuma Blaiher ca să admire calul și călărețul. Alexandru Cernăteanu era atît de frumos încît elevele Liceului Carmen-Sylva își răsuceau gîtul după el. „Era frumos și cinstit, zice bunul meu prieten P. ca un prapur de biserică. L-a împuscat o călugăriță, era toamna, iar eu în ziua aia („așei”, fiind el moldovean) am furat 300 (trei sute) de nuci de acasă și m-am dus la casa dulce... a lui madam Hălăsoaia. Zice el: „am fost o sămîntă frumos răsărită și viața a turnat peste mine nenumerate găleți de ciment...”. Mai arde brăduț? Cupotul pipei se umple cu Mare Neagră. Știi cum îl chema pe cel de-o seamă cu tine și au murit? Nichita Stănescu, Nicolae Velea, Grigore Hagiu, Sorin Titel, Gică Botică, Nicu Crislea, Marin Pătrașcu, Andrei Panicu, VIII Rogoru, VIII Șerban, Vilică Neagu, Ionică Rusu, Ștefan Crislea, Al. Tutuluș, Tili Sacrament, Jene Șerban.

„Tacă-ți gura! strigă din scufundări de drumuri prin stepă Aziza Macaroviici. Se vede Marea!”.

„Gădron, smoolă, tichia mîlelor (și pentru că nu mă pot opri repet vorbele unui lipovean: Tu-Christos, morții, Christos, ați făcut lumea jumii-jumii și nu vrei să le dați săracilor ceea ce li se cuvine? El, drăcia dracului!)”.

„Domnilor, nimeni nu vrea să-l poamească peste bot pe nemernic?!” „Doamnă, l se răs-punde Azizei, dar se vede Marea! Miroase a liliac, Marea. E altă poveste. Cum să bați om?!”

„Fărmaț-l făcliei! Nu-l caștește nimeni?!”

Controlorul de bilete:

„Urmează gara Mangalia. Scuturați-vă de nisipul nopții și de naravuri proteste, fiindcă aici se încheie Pămîntul și începe Marea”.

Dar nu-l deloc adevărat. Aici se încheie, trend print-o viață de cîine bleg, fereastră opacă a trenului nr. 27, vagonul X, din Unvers și continuăm drumul prin Bărăgan spre direcția Nicușe.

„Prostule!” mi se zice

„Tu ai tras cu alice de urs asupra mea?!”

„Cu alice mărunte”

„Puteai să mă omori?”

„Dacă vroiam, da?”

„Mîi... mîi...”

„Vino în porumb”

„Să mîncăm amîndoi porumb crud?!”

iepurii vîntului dau cu botul în geam. Mă întorc din adolescență în maturitate. Ianuarie. Sint plin de gînduri vechi și scriu în gînd autorităților o reclamație: am auzit că unul dintre cei mici de azi sint porniți împotriva mea cu sîdulmi, ocări și batjocură etc... Pe urmă traversez strada. Pe partea stîngă, adineuri, era primăvară, pe dreapta, acum, nînge hieratic. Dineolu, un grup de fete de școală se ducea, purtînd în brațe, brazele de violele, spre o petrecere. Aici, vîd, focul arde cu frînturi de cetină. Ar fi ca să ne punem de acord, cred eu...

În șemineu, bradul s-a închegat într-o margine de pădure. Flacăra trosnește, cetina susur. Și o veritabilă spune: băiatul, fiți atenți, băiatul a dormit și visează; căci așa se-ntimplă-n nopțile de ianuarie cînd nînsorile așteaptă să se răstoarne: băieții visează.

vasile zamfir



Pămîntul

Imi pun urechea la pămînt și-ascult. Milioane de fibre mă leagă de el!

strălucirea stelelor, strînsa înclătcare a brațelor, flacăra sărutului și-a dragostei, mărirea avînturi ale poeziei, zăburiumul mîrilor, neoprirea întîndere a cerurilor — toate sint singele, mădărele lui, și mă cheamă să nu-l uit niciodată.

Invocare

Am ascuns sărutu-n flori — Miroase a sărbători; L-am ascuns în trunchi de fag — Miroase a tată drag;

L-am ascuns într-o năframă — Miroase a glas de mamă; Mi l-am petrecut prin lacrimi, Miroase a vechi și-a datini;

Cînd l-am aruncat în foc, Miroase a busuioac.

Anotimp

Esti un anotimp bun și o dimineață frumoasă, rotînd-culori. U pui de lăstun învătă să zboare; se odihnește în palma cerului...

Soarele intră în casă, se așează la masa noastră cu un peregrin oarecare.

Nu-l de mirare că nu mai poți deosebi sunetul de culoare.

Noapte

Cine-mi umbli pe la poartă năstît, neșpîit! Uite luna prînsă-n toartă sub pridvorul înflorit.

Traca prin uluca spartă pas de fur nedovedit. Se împiedică de soartă gîndul meu copilărit.

Carul sus, deschisă hartă, scrie stele-n infinit. Cineva porcă se ceartă cu cîreșul înrojit.

Nu mai e timp

Nu mai e timp să-ți povestesc de toate, Nici nu mai pot să-ți spun de la iubesc. Ce teamă mi-i că serile uitate Vor năvăli într-un delir grotesc.

Să fi venit în ser de iarnă, cînd Se îndăprisa fără milă gerul, Să fi venit în taină ascultînd, Cum fi-mpletuiau din vorba colerul,

Acum nu mai veni. Pe orice ram, Pulsează-n frunze-a fragedă nerară, Și cît te-am așteptat. Năpranic te-am Cerut acelor zile ce demult trecură.

Acum nu mai veni, și-așa-i tirziu, — E stînsă-n sobă jariştea rămasă, Iar florile, în vasul azuriu, S-au vestejit de așteptări pe masă.

Sigiliu de foc

Citeodată cîntecul suie ca pasărea-n țările albastre; l-er trebui numai pușin, un grăunte din flacăra vieții, să poată zbura peste spații!

Citeodată, cîntecul saltă pe aripile vîntului, gonind sunător — și atunci înimă-l prinde din zbor, și-l apropie cu neastîmpăr, cum își apropie obrazul iubitel pe care întîlnit sîrut pune pecetea de foc a iubirii.

marta bărbulescu

Umbră

Mă aplec la stăvilorul prăbușit trec păsărilor argintii convoluții pure mi-e sufletul un smeu fosforesc-n vînt și se rotește lin peste pădure

De nu s-ar prăvăli la stăvilor, oriunde ar putea să reinvie prin ochii de brîndușe-n răsărit purtînd spre-nalt umila mea solie.

Implor dar în zadar, la stăvilor în cercuri tot mai repezi către mare se prăvălește smeu ca de jar și-mi mistuiește umbra-n alergare.

Panouri cu picturi

Scaune, haruitul ascensorului, panourile cu picturi din care se ascultă muzica

revelionului petrecut, pașii dansatorilor, risetele, clinchetul cupelor de șampanie, și-l vede ca pe un robot programat pentru atecțiune...

Singura privirea lui îl stăruie altfel în memorie și-i așterne pe buze un suris de Mona Lisa, insingurată printre scaune...

Voi fi snop de griu

De privilegiul n-am fost răsfațat și nici nectar din cupă n-am sorbit Mi-e drag să-mi amintesc de-am fost odată Lumina dintr-un crin insultețit.

Iubirul nu l-am fost nicînd părășit Disprețuind-o m-am disprețuit O zodie de gemeni prea abrașit în fiecare gest m-a dîjmuit.

Din munte umbra roșii se desfac Coboră-un teleferic spre oraș În curie jocuri noi copii-și fac La țăr de grija lor în-aș vrea părășit.

Ce am pierdut și cît am cîștigat? Voi fi un snop de griu cu spic bogat!...

Imi uit de mine

cînd se-ntorc lăstunii

Imi uit de mine cînd se-ntorc lăstunii și înconjoară blocu-n țipăt lung Cînd înfloare cerul și niciunul în inimă ca ei nu imi ajung

Instrăinat rămîne gîndul crud De la mașini gonind spre nu știu unde Din țara mea de vis, eu îi aud Doar pe lăstuni prin ape luncînde

Umilă și înfașă-n suflet crește Dorința de-a răzbate prin' la cer în zbor cu ei, dar Umbra umărăște din duhul de lumină — să nu pier...

De n-ar fi el lăstunii-voiașori Să-mi răspiească de pe suflet norii.

marius daniel tevanian

Valuri de oglinzi

Mil de gînduri fierbinți s-au creat depin în mine din lutul literar cu glas de mamă, ca tu țară cu ape line să-mi fii aici un îndemn depin la-nfățurii și dorinți. Și dacă voi fi mereu atent la chipul tău de fapte preschîmbat voi încerca și eu să scot din camera-mi de lumină un model vărsat în valuri de oglinzi.

Esența lumii

Vine un timp cînd în trupul meu resimt săta de viață care-mi curge domol prin vene amorțite ca o ploaie de lumină peste cîmpuri verzi de dor. Veți auzi poata de mine cel care încerc să cuprînd în dorul meu și dealuri și riuri și viața în viltori de prezent. Și nu mă sfiesc să spun că iubesc așa cum sint, prin tot ce-l ai meu și scump esența lumii din jur în care dormic mă-nfășor.

Munca de-mpliniri

Și dacă mingii lumina de azi e-un ochi de dor și-omnii, din locul meu singur născător de balade fierbinți, sau dacă înțeleg să iubesc, acest pămint de fapte roditor prin versul meu simplu și curat, e pentru că așa-am învățat



de la tatăl meu cel cu crez sacru de-a fi eu insumi prin munca mea de-mpliniri.

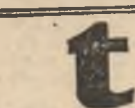
Făpturi de lumini

Vă voi aduna făpturi de lumini din lăcașul sfînt al Mării, și voi încerca ușor precum un bard din vechimi să fac din voi trup de cuvînt rare. Și iar vă înroc cu glas de emoții, de la masa mea de lucru, să-mi răspîndiți prin semeni de-ai mei versul fături cu dor din făpturi de lumini.

Loc de iubiri

Cu pașii mei din vatra de lumină, voi călca domol țărîna din țărîna, și iubitor cum sint de inimi fierbinți imi voi depune gîndul pe un petec de ram, să fiu cules subtil de mîini fierbinți de dor. Și-n zori de zi cam pe la cîntători voi respira lumina de ploaie din locul meu cu iubiri preaplîn.

teatru



Blow-up la scenă deschisă

TEATRUL NAȚIONAL — TIRGU MUREȘ

Prin montarea teatrului din Tirgu Mureș, reputatul regizor Dan Alecsandrescu urmărește să facă lizibile — din optica artistului de azi — ravagiile minciunii în nebunia și goliciunea unei lumi false. Eliminînd actualul, care se petrecea în casa comerciantului Werle, regizorul nu se sfîșește să demarce cu declanșarea conflictului.

Scena deschisă, fără cortină, anunță prelungirea în sală a cutiei cu iluzii. Gîndind un decor unic, regizorul și scenograful (dear, Traian Nițescu) folosesc adîncimea scenei — în chip de profunzime de cîmp — dispunînd elementele de mobilier și, desigur, actorii, în trei-patru planuri succesive (un nivel de reprezentare reală, altul de urmărire a planului întii, un altul de reacție la adresa planului întii un altul abstract, de răsturnare a sensurilor jocului concret în punctele de interferare a liniilor concentrice).

Un spațiu închis, tenebros, fără nici o fereastră de lumină. Singura „leșire” la lumină, în libertate, e sugerată de scara în spirală care nu duce nicînde. Podul lui Ibsen devine aici un sufocant plafon de alge, închind în adîncuri de întuneric existența unor ființe mălurate, mediodice. Cadralul ce pare realitat și se

modifică datele prin implantarea etlor-vă grotesci decupaie de carton de tipul imaginilor de circ din chioșcurile de tir cu bombolă.

Prin asociație de idei cu jocul nevinovat de-a vinătoreea în podul casei, personajele devin ținta unei „vinători” invizibile, psihologice, de proporții tragice. Configurare în marime naturală, aceste imagini plate, caraghioase, ne situează în spațiul de degradări umane, al infirmității sufletești, al devitalizării, deconspirînd, totodată, cheia în care trebuie citit spectacolul. Gregers și bătrînul Werle se vor împiedica de ele pentru că astfel de „nîmicuri” nu fac corp comun cu interesele lor, nici cu structura lor interioră. Cei alții tresc firese pe lângă ele, fără să arate că le observă, dar le simt ca făcînd parte din ei înșiși. Doar bătrînul Ekdal se va opri și își va depista propria imagine abstractă, pînănu-lă soldăteului de carton chipul său. Simțindu-le inutilitatea, el le va prinde de capetele stîrilor care le vor trage în sus. Dreptul de-a joaca... este secheatrat, Interupînd orice posibilitate de renaștere, de revitalizare a acestor ființe stîne. Din acest moment bătrînul își poate acoperi uniforma îndrăgîtă — simbol al

demnității interzise — îmbrăcînd peste ea un pantalon oarecare, cernit. Lîmbajul costumelor nu poate fi neglijat. Hainele familiei Ekdal poartă amprenta algeilor ce le pătează umerii. În monotonia marourilor și a griurilor, albul rochiului lui Hedvig este tresărire purității, iar rozul redingotei de împrumut a lui Hjalmar (în care se simte stînjînit și o scoate) este chipul lui de paradă, „fardul” întregii vieți pe care o duc cel din jur. Pe măsură ce Gregers (Radu Dobre Basarab) se instalează în labieturile Ekdalilor, rîpîndu-le liniștea, el va fi contaminat de frigul lor interior, de apăsarea stresantă, oprind zborul artilor, prelund și el, pe umeri semnul algeilor.

În contrapunct cu imaginea pe verticală a scării iluzii (dreapta scenei), în stînga, în plan orizontal, se inscrie un mic podium (formula teatrului este implicită) pe care vor „respira”, cu amărăciune, mai toate personajele. În secunda lor de adevăr. Aici o găsim pe Hedvig (Florentina Mocanu), încă de la intrarea în sală, citind: doar la început candoreea el este ferită de restul învinștelor. Doborît patihic, bătrînul Ekdal (Constantin Săsarănu) va șopti cu durerea rostul poveștii despre „rața sălbatică”. Aici se va opri Hjalmar deznădăduit (Aurel Ștefănescu) să cînte la flaut pentru a uita, aici, împănînd într-un scaun, Gregers va spera să recîștige, o clipă, în fața tatălui (Ion Săsarănu), poziția autorității pierdute. Nu va urca aici însă, deloc, doctorul Relling (Ion Focșeanu), fanaticul supraviețuitor prin iluzie.

Nicoleta Gherghel

film



Filmele Marii Uniri

Omagiul cineastilor adus istoricului act de la 1 Decembrie 1918, data creării statului național unitar român, se constituie într-un autentic filologic dedicat unui ideal ce a deschis o nouă eră în dezvoltarea României, în ridicarea sa pe noi trepte de progres și civilizație.

Filmul de lung metraj România la a 70-a aniversare a Marii Uniri — produs de Casa de filme nr. 5 în colaborare cu Studioul „Alexandru Sahla” și Arhiva Națională de Filme — este realizat de Șerban Cămănescu, Pompiliu Gilmeanu și Mihai Constantin. După un scenariu semnat de Nicolae Dragoș, George Radu Chirolea și Adrian Vasilescu. Impresionantul portret al poporului român și al realizărilor sale în anul aniversar sint prefăcute de o amplă selecție de evocare istorică, bine susținută de documentar, cu inserții poetice de mare frumusețe lirică, ocînd cu inteligență și profesionalism capcanele convenției. Fresca, deschiderile istoriei, marile momente ce au premers și au condus la Marea Unire din 1918 sint proiectate în acul cuprînzător și bogat al prezentului societății românești mai bogate în victorii ale spi-

ritului și munci în anul următor Congresului al IX-lea al partidului decît a fost în întreaga sa existență anterioară.

Bine echilibrat în raportul trecut/prezent, dinamic în montajul inspirat al treptelor istoriei cu grăitoare aspirații împlinite ale contemporanității, filmul rămîne o impresiomanță cronică a evenimentelor unei societăți care la șapte decenii de la Marea Unire cîntăse memoria celor care au luptat și s-au jertfit cu plîduloare contribuții la progresul și civilizația națională și universală. În proporie de peste două treimi filmate recent, secvențele filmului România la a 70-a aniversare a Marii Uniri aduc un bogat și profund mesaj educativ sugerînd cu forță și aștî amintirea meruu vie a evenimentelor istoriei, cît și mobilizătoarele angajări ale prezentului în vîsta operă de edificare a societății noi.

Accentele istoriei, documentul cu mare forță de impact emoțional sint predominant prezente în Fagîin din cronică Marii Uniri semnat de Pompiliu Gilmeanu (scenariu și regia), avînd drept consultanți pe acad. Ștefan Pascu și conf. univ. dr. Ion Ardeleanu. Scurt metrajul Studioului

„Alexandru Sahla” aduce sub ochiul aparatului de filmat documente și mărturii, fotografii și extrase din presa vremii, din actualitățile incoputului de secol construind lapidar și eficient o cronică în imagini a celor mai importante momente ce au premers evenimentului de referință. Fîresc și aici, prezentul se circumscrie organic în pelucula evocatoare a făuririi statului național unitar român, concluzionînd sugestiv asupra vocațiilor majore ale societății noastre socialiste.

1918 — Infăptuirea marelui ideal național — făurirea statului național unitar român, film realizat în Studioul cinematografic al armatei de colonelul Dumitru Secleanu (scenariu: mator dr. Ivan Talpes și Constantin Avram) subliniază cu o amplă gamă de argumente, istoriografice, arheologice, iconografice și lingvistice aștî contribuția poporului nostru în vatra strămoșilor săi, cît și lupta sa de-a lungul veacurilor pentru libertate și independență, pentru realizarea unității naționale, ideal împlinit prin voința întregii națiuni la 1 Decembrie 1918. Pașionat de generoasele teme ale istoriei, autorul, recent laureat și al distincțiilor ACIN, cu o bogată filmografie marchează în sugestive imagini caracterul democratic al Marii Uniri și dezvoltarea vertiginosă a României socialiste. Îndesobit după Congresul al IX-lea al partidului, perlonă ce a conferit libertății, suveranității și independenței cea mai puternică strălucire.

Călin Stănculescu

Poeme de a.i. zăinescu

Oprirea la lizieră

— Unde vă duceți? — îi întreb pe rând,
 Ci ei fac semn să nu-i opresc din gând,
 — Unde vă duceți, ce căutați? — le-am zis,
 Și ei din nou, la fel: nu ne opri din vis
 Și-apucă drumul mai vîntos, se lin
 Cînd tot mai mulți, și grași, cînd mai puțin,
 Fac roată-n ceața de pe cîmp și merg,
 Parcă se-nșiră cocorii într-un cerc,
 O lizieră verde-i mai departe, dar
 Parcă ar suna și-un corn de pădurar,
 Dincolo-a cadrii, urcă pină-n nori,
 Majestuoși și grei ca niște sărbători.

— Unde vă duceți, ce căutați? le-am zis
 Și ei din nou, la fel: nu ne opri din vis,
 Într-o pădure ca într-un alt veac
 Și cercetează-n taină fiecă capac,
 Prin lizieră-s praguri numai și poteci,
 Ce se întimplă însă dincolo, ce-aud?
 Numai zăburi de foc pe-un învelis mai crud,
 Parcă de vreasuri numai sau de os,
 Mișcări de-cripi ce ard și se țirăse pe jos,
 — Unde vă duceți, ce căutați? — îi-ntreb
 Și ei fac semn să nu-i zmulg de la trebi;

Isi umplu cu de toate miinile, — un zăpor
 De crengi și vreasuri rupte sub picior,
 Și-ndeasă-n ochi tot cerul ca-ntr-un sac
 Plin cu-aminții și umbra din alt veac,
 Grămezi de lemne-n spate și-apoi ies
 Prin lizieră, iarăși, către yes.
 — Unde vă duceți? — îi întreb pe rând,
 Și ei fac semn să nu-i opresc din gând,
 — Unde vă duceți, ce căutați? — le-am zis,
 Și ei la fel, la fel: nu ne opri din vis.

Țintesc c-un ochi cîmpia, cu celălalt rămîn
 Să se mai vadă-un pic și-s parcă mai
 bătrîn,

Li-a aburită mina, umerii-și desfac
 Parcă-am fi într-o bibliotecă, departe,
 Perții se fac dintr-odată mai cruzi
 Cum mai crud mi-e și ochiu-ntr-o carte.

— Unde vă duceți? — îi întreb pe rând
 Și ei fac semn să nu-i opresc din gând,
 — Unde vă duceți, ce căutați? — le-am zis
 Și ei la fel, la fel: nu ne opri din vis.

Cad frunzele

Cad frunzele, cad frunzele-auri,
 Parcă-am fi într-o bibliotecă, departe,
 Perții se fac dintr-odată mai cruzi
 Cum mai crud mi-e și ochiu-ntr-o carte.

Mi-a mai liberă mina, mai goală, mai grea,
 Mai pustie și fără-a se plînge,
 Ca lovit de un trîznet și fără-a dura
 Noaptea-un copac ni se scutură-n singe.

Un copac uriaș zboară noaptea și zi,
 Zi și noaptea sub norii ca niște scinduri,
 Cad frunzele, cad frunzele și
 Parcă-am alerga printr-o pădure de gânduri.

Un copac ne face umerii mai goi și mai mici
 Ori se leagă-ntr-o eci ca pe fluturi,
 Picură-n roșii rășini de furnici
 Cerul ca și cum l-am răpi de-nceputuri.

Se schimbă literele lumii-n calendar,
 Pe cărți lumina-i rece ca un valier,
 Cad frunzele, cad frunzele, n-ai
 Mai cădea și ne-am înveli doar cu aer!

Doină

Dar tu ești, ești mereu,
 Tepești în ochi un curcubeu,
 Cu lantul lui ce-a fost să-l rup —
 Mi-alămuși gînd, și-nfășurîi trup

Și mie nu știu de ce-n zori
 Imi pleacă minile spre flori,
 Da-mi pleacă poate și cînd dorm,
 Trec prin pereți și dor enorm.

Ca-mbrățîșare va mai fi
 Si-acestea-o noapți dinspre zi,
 Cu umeri reci, inecetosați,
 Și-mpinși în gol și fără braț!

Dar tu ești, ești mereu,
 Tepești în ochi un curcubeu,
 Strămuți cu sete, unde-ajungi,
 Și taine mi, mi de porunci

Și mie nu știu, uneori,
 De ce-mi pleacă și chipu-n zori,
 Da-mi pleacă poate și-n amurg,
 Cobor spre zi, spre noapte urc!

Călcie grele, nu mai știu
 Dacă-s demult sau prea tîrziu,
 Devreme nu-s, că nici în somn
 Nu-ncap ferestre și nici pomi

Nu-ncap lună, n-azi cer,
 Cum n-azi glas și nici tăceri,
 Dar tu ești, ești mereu,
 Tepești în ochi un curcubeu.

Pămîntul-soldatul

Și uite-l, se-aude,
 Se vede soldatul
 Pămîntul se-mbracă
 Se văruie satul.



Se deretică bine,
 Ochi și rugă-ntră grinzi,
 Vine el sau nu vine,
 Dar e cald și-n oglinzi.

Vine el care-ntruna
 Scut ascute și arc,
 Pe-un ganunchi saltă luna,
 Pe celălalt, soare larg.

Și uite-l, se-aude
 Mișcări de-cripi ce ard și se țirăse pe jos,
 Pămîntul se-mbracă,
 Se văruie satul.

C-un ganunchi cînd apasă,
 Ape mișcă și nori,
 Bate tabla pe casă,
 Jgheburii pune la flori

Și-are parc-o sîrșeală,
 Lacrimi are ca lac,
 Vine-ntruna și-mi spală
 Umbra de peste veac.

Vine-ntruna și-și schimbă
 Trup și haină și tot,
 Gustul sării pe limbă
 Dar și chipul ce-i văd

Și uite-l, se-aude,
 Se vede soldatul,
 Pămîntul se-mbracă,
 Se văruie satul.

Dar și rîul, dar punea,
 Ochii-acum ce se șterg,
 Stele-aprînde cu fruntea,
 Cer roțește c-un cerc;

Și-are parc-o mirare,
 Săbii pune pe crini,
 M-am mutat, i se pare,
 I-au crescut alți vecini.

Pune leagăne-n stratul
 Lumii-ncălzindu-o, viu,
 Și uite-l, se-aude soldatul,
 Vine pămîntul ce-l știu.

Inventar în alb

Mai multe aripi, o piramidă, un flutura
 Și torsul lui mov, foarte mov-minotaurul,
 Un fir alb-singeriu care-l roade,
 Un coridor lung, mai lung decît veacurile
 Și zăpada pe care-a presimțit și de care
 Se leagă poate și-acest ultim
 Al meu inventar: Ariadna

Sau toate blondele-acestea de toamnă
 Și toate nebuniile lor video,
 Cu mîști de regi iubiti și blestemați,
 Cu mări și imperii căzute-n dizgrație,
 Adorările pină la țipăt,
 Nori și umbre ce cad, cititorii
 În cenușă mai mulți decît
 Cititorii în stele și bibliotecă
 Din Alexandria care mai arde încă,

O, tot mai arde l...

O, tot mai arde l...

Un alt cer al ferestrei

În corvoada
 Aceasta a toamnei care te-a pus
 Undeva la colț, în alt cer al ferestrei
 De unde se vede bine, cad frunzele, ești
 Și n-ai nici măcar dreptele lor ultimă, goi,
 Goi și cu desăvîrșire fără nici o remuscare,
 Goi-goi și cu desăvîrșire fără nici un cuvînt,
 Pe-aruncătorii de disc ur urma ei — copacii,
 Pe-aruncătorii de cercuri și de speranțe,
 Pe-aruncătorii de vis;
 Numai că ceva îi reține locul, cine
 Și de ce singuri nu știu, cîtinare
 De granițe-n sus, în adînc tot atîtea,
 Și în marginea drumului — ei — o corvoadă
 Ce-ți place, și convine și te asemează
 Ca ziua și noaptea, tot mai mult.

Popas

Tragi linie și-nnumeri:
 Ciți porumbai pe-acoperișul
 Lumii, ce splendori,

Tot atîtea griji și pe măturătorii
 De frunze prin pacurile spitalelor,

Griji și pe stivitorii de-aripi, pe-almulțitorii
 De vis — cei mai mulți și mai singuri,

Tot atîtea griji și pe ei și pe cazărmiile
 Goale și reci, inflexibile
 Ca și umbra-n repaos a soldaților, tot atîtea

Griji — inocența, păcatul, iubirea, taina,
 Prietenia, dușmanii, adaralia, totul

Și linia, uite, nu mai este făcută din puncte,
 Linia, uite, este un imens spectacol,
 O acrobație în gol, mersul încet ca pe
 gheață,

Cad frunzele

Cad frunzele, frunzele l — spul
 Și cu aerul, că-și folosești chiar gura
 Și vocea ta, cu aerul
 Că ești chiar tu și nimic nu s-a întimplat,

Dar absolut nimic decît a linia
 Dreaptă și ușor transparentă între ziua
 De ieri și de azi, între ziua
 De ieri și pămîntul același

De mine care poți fi chiar tu,
 Tot trecutul și amintirea ta — cad frunzele
 Și nu este nimic, nu-i nimic, mai adaugi,
 Nu este nimic și totul

E de a se ști, de-a se vedea că de la
 Sau moartea unui infim bob de rouă, nimeni
 Pină acum nu s-a întors, nu se poate

Go! și-n întregime curat.

Singurătate

Singurătate, cite brate al tu,
 Monstru verde-al deșertului, spaimă
 Și dulce licoare, cu toții te părăsim,
 Dar revii, umpli tu gușile pietrelor acestora,
 Cuibărești ouăle pe cer ale vulturilor,
 Palpită-n ele miezul nesfîrșit al veacurilor,
 Miliarde și miliarde de ochi ce se-ating,
 Mîini ce rup scama roșie-a norilor și lasă
 Un foșnet aproape de neînlocuit;

Plasa aceea și rece și caldă, dar prin care
 Nimic nu se strecoară, nimic
 Nu pătrunde și e
 Ca și cum ne-am fi izbăvit.

Depart

Ereditate și moarte,
 Moarte și ereditate,
 Dar cit de-ncet, ce departe
 Ne întimplă toate.

Urcă-n noi precum gura
 Unui cer alb, nesfîrșit,
 Și cuvîntul și zgura
 Acelorași ce s-au grăit.

Măr ce-n două și-n două
 Despicat fast-o iar,
 Ca-mpăcarea și nouă
 Să ni se dea ca hotar.

Ereditate și moarte,
 Moarte și ereditate,
 Scriși-citii ca-ntr-o carte
 Și ea doar pe jumătate;

Noaptea-aceeși ce trează,
 Iluminare a eum,
 Printr-un clopot o rază,
 Flăcări mișcă și scrum

Un izvor ce de lebede,
 Și-altu-atît cit nu-ncap
 Lumea-acolo prea repede
 Ca sălătă din ape

Firu-atît cit se leagă
 Și-amiraoase-a pămînt
 Dubla noastră și-ntr-o
 Stea ce stă și-n cuvînt

Și-amințurora-acestea,
 Vis și umbră, ca-n zbor,
 Und' le ducem noi vestea,
 Ducem și dor.

Pe-o colină-albastră, rece

Pe-o colină-albastră —, albastră, rece,
 De unde ninge sufletu-mi și-aud,
 Nu mai trece nimeni, nu mai trece
 Decît un ninsos de cîine alb și crud.

I-aud ceru-n ploașe și la tîmpla,
 Fierbințele de frunze-n jur și ploș,
 Va fi fost, va fi ce-o să se-ntimpla,
 Nu mai e și nu știu ce-i cu noi.

Dar e-oșă pesemne-o resemnare,
 Stă buimac și ninge-n fața lui,
 N-are somn ci numai niște-amare
 Stele-n ochi ca două mici și putrede gutul

De ceva din urmă parcă-ar vrea să treacă,
 Spre ceva-nainte s-ar tot duce blind,
 Zornănd și-un lant de promoroacă
 Ținut strîns de cine nu știu și de cînd.

Lasă loc privirii ca pe-o turid
 De pămînt sub zarea dintre ulmi,
 Răsărit la capăt-amintirii urd
 Și smucește raza lumii peste culmi.

Anotimp

Balanța ta cu lucrurile calme
 Și încordarea firului cu plumb,
 Cum îți de-o sferă parcă și-o cuprînz
 Ori te-ncăzești la nori care irump

Cum îți de-o rază parcă și aproape
 Că i te-nchizi în ochi, nici n-o mai vezi,
 Ca să auzi și-un roșu clipocit de ape
 O lună ca-ntr-un joc de pășări și livez

S-auzi ninsori și pacea de acolo lină,
 Un veac de parcă-ai sta înngă ferestri,
 Balanța ta cînd nimeni n-o inclină
 Dar ferit că-i vis și ferit că-și ești.

Augustin Costinescu: „Plaja Universității”

dan rotaru

Iarnă domesticită

Aștept zăpada ce-o să cadă,
 ca o uitare, peste noi.
 În ea ne-nchidem cîteodată,
 cînd vrem să fim doar amîndoi.

Atunci ne mîngîie o iarnă
 cu botul ei calfeleat,
 domesticita noastră iarnă,
 fată cu suflet de bărbat.

S-o-ntîmpinăm cum se cuvine —
 cu tot văduhu-n ochi turnat.
 Ție-ți rămîne numai grija
 de-a face-n sufletule curat.

Destin

Cine ne-a decis ninsorii?
 Ploilor, cin-ne-a promis?
 Călimară imi sint norii,
 toamna — coala mea de scris.

Mă întimplu ca-ntr-o carte
 cu un subiect banal.
 Port la gît un fel de moarte
 -năfăsurat ca un șal.

Substituit al namerului —
 mîntîii curg la rabinet,
 cînd din drama grea a firii
 actul vieții îl repet.

Nu știu cine mă respiră
 ca pe aerul curat.
 Cu mirarea-mi cin-se miră?
 Ți-s vasal, mi-ești împărat.

Curajul de schimb

Ochiiu ce-a uitat să doară
 e în orice trup străin
 precum pietrele de moară
 care macină vanin.

Mai amînd-mi o vedea,
 Mai întîrzie-mi un chip
 De mult vis ce mi se cere,
 cu viața vreau să țin.

Eu dublez oricînd sîgeata
 ce ucide un anotimp,
 dar acum nu sint gata —
 nu mai am curaj de schimb.

Sfîrșitul toamnei

Toamnă gata de surpare,
 amîndu-se-n ninsori.
 Astăzi lozul cel mai mare
 se plîtește în culori.

Locuiesc în preajma orei
 ce ucide un anotimp
 și accept să-i fiu busolei
 oricînd Nordul ei de schimb.

Decor promis

Aceeași boală a culorii
 cuprinde ochiul meu acum,
 ca un imperiu al ninsorii
 ce-ncepe dincolo de drum.

Aș vrea să văz cum imi respiră
 izvorul umbra ce i-o las
 pe gît și nici nu se mai miră
 că mă repetă fără glas.

Te-nchid, ca pe o bogăție
 pe care n-o s-o am nicînd,
 într-un decor promis doar mie,
 ce mi se-ngăduie în gînd.



Joc de dragoste

Doar din pierderi se învață,
 din cîștiguri nicîdecum.
 Tu ai vrut să-mi fii în viață
 flacăra fără de fum.

Te silabisești cu teamă
 să nu-ți spulber nici un vis.
 Tu mi-ai fost, la orice vămă,
 simțul meu mereu deschis.

Mi-e că am să mor de tine,
 amînd un anotimp
 căruia nu îl mai vine
 teritoriul de schimb.

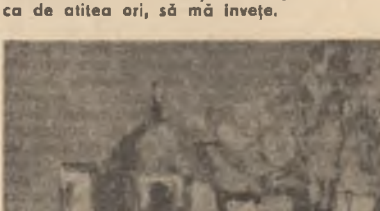
Deocamdată mă mai doare
 tot copacul ce îl știți
 suferind de-acea culoare
 ce-mi păstrează ochii vii.

Vino și amînd toamna!
 Ești departe. Și te dor.
 Te sculptezi din vis, aveea,
 iar cu buzele, ușor.

Leția culorii

Pune pe verde semaforul vieții!
 Cartușe, dă din piua la vinători!
 Sint cel mai trist gonac din tagma celor
 ce nu strivesc nici roua de pe flori.

Mă plec în mine și imi vindec locul
 ce-i chinuit de-atîta frumusețe.
 Octombrie-ncearcă leția culorii,
 ca de atîtea ori, să mă învețe.



Augustin Costinescu: „Peisaj”

plastică

p

Metamorfozele zborului

Pavel Bucur face parte din generația de sculptori pe care arta română contemporană i-a primit în panteonul ei cu o generozitate pe măsura forței talentului lor. Timpul însuși a lucrat în favoarea mărturiei lor artistice. Pavel Bucur este unul dintre exponenții care s-au bucurat de gîna unor importante comenzi sociale, implemind astfel, încă din tineretea lui artistică, cîteva lucrări monumentale, pe care constința publicului le-a reținut ca pe niște adevărate efîgi ale timpului său. De data aceasta, Pavel Bucur ne convocă în intimitatea unui spațiu expozițional bucurestean („Galeria „Orizont”), în care discursul său plastic capătă accente coloviale, tensiunea dialogului plastic cu privitorul ipoteză și, prin acesta, cu timpul dobindînd în viziunea artistului, o dimensiune primordială. Pentru că sculptorul înțelege să-și conceapă opera numai în raport cu coordonatele, obiective și spirituale, ale spațiului de civilizație în care există.

Lucrările lui nu sint, totuși, doar niște obisnuite consecute ale realului, ci sublimări ale datelor esențiale ale acestuia, prin prisma propriei viziuni artistice interpretate, desigur. Sîrșul în creația lui Pavel Bucur o predispo-

este, în opinia noastră, „Pasărea carpatină”, concepută în mai multe versiuni, din care elevea sint prezente și în actuala expoziție. Lucrarea însumează, alit ca viziunea plastică, cit și în planul argumentației estetice, opera reprezentativă a actualiei vîrstre creatoare a artistului.

O plăcută surpriză ne oferă Pavel Bucur în această expoziție cu tapiseriile sale, creații pe care artistul le prezintă nu ca pe o preocupare exotice, de atelier, ci ca pe un alt mod de a se manifesta a vocației sale artistice. Realizate într-o calmă gamă policromă, în tehnica haute-lisse, tapiseriile lui Pavel Bucur au capacitatea de a comunica prin ele însele intenția estetică a autorului lor. În acest sens, foarte încheget în planul constructiv și al reprezentării formale este ciclul „Metamorfoze”, cîteva dintre aceste lucrări putînd acede oricînd în marile colecții europene de artă parietală.

În ansamblul ei expoziția întrecete imaginea despre un artist matur al plasticii noastre contemporane. Dominantă este în actuala expoziție cordialitatea exprimării sale artistice, aflată în deplină consonanță cu tipul de spiritualitate oferit de cele mai diverse categorii de iubitori de artă. Justificarea a largii audiențe de care se bucură în contemporaneitate căutărele sale creatoare.

Corneliu Antim

muzică

m

Bilanț și perspective

Bineînțeles, un an de viață muzicală în care a avut loc a XI-a ediție a Festivalului Internațional „George Enescu” va gravita în jurul acestei foarte importante manifestări. Am avut atunci prilejul de a asista la importante prezente interpretative, la concerte de înalt nivel artistic și spiritual, fapte asupra cărora am insistat la momentele potrivite. Față de agenda festivalului însă, o privire bilanțieră are datorita de a lărgi cadrul de referință extrăgînd ceea ce este important, avînd șansa de a deveni valoros, peren, de ceea ce nu poate fi decît un „fundal” al vieții noastre muzicale, chiar dacă acest fundal are și el reliefulurile lui, zonele sale de neîndoielnic interes.

Cred că anul muzical 1988 a fost un an al impunerii unor tineri și foarte tineri interpreți. Mă gîndesc la remarcabila evoluție a foarte tineri pianiste brasovene Mihaela Ursuleasa, eleva profesorului Stela Drăgulin, în microcircuitul susținut cu prilejul festivalului și în concertul susținut în sala Radioteleviziunii, sub bagheta lui Ioșif Conta. Această elevă de gimnaziu are o maturitate subliniată, care însă nu lasă în urmă și în deficit candoarea copilăriei, afectul, simplitatea tra-

seului partitură — ascultător. Tehnica sa pianistică este remarcabilă, însă „mașină de cîntat la pian”. În sală fiind, m-a frapat sensibilitatea deosebită a acestui adevărat copil-mînuie precum și corența remarcabilă a unor interpretări în deplin consens cu datele obiective ale partiturii. Printre foarte tinerii interpreți impuși în acest an i-as mai menționa pe pianistii Florin Farcaș și Ionka Rus, elevii profesorului Constantin Nișu, primul, cîștigătorul locului II (premiul I nu s-a acordat) la recentul Concurs pentru tineri interpreți dedicat memoriei lui Tudor Dumitrescu, organizat cu deosebită eficiență în Liceul de artă „G. Enescu”, a doua, cîștigătoare a premiului III la același concurs și a trofeului „Lira de aur” la Concursul „Ciprian Porumbescu” de la Suceava. Pe Florin Farcaș l-am auzit prima oară în urmă cu 2-3 ani, în microcircuitul oferit cu prilejul cîștigării, atunci, a aceluiași trofeu australian. Între timp, pianista sa a „crescut” mult, dîndu-i acum posibilitatea să abordeze aproape orice partitură.

Ionka Rus, dimpotrivă, preferă literatură romantică, pe care o tîmăcește deosebit de convingător, tehnica sa

fiind perfectibilă.

Bineînțeles, anul 1988 a găzduit recitaluri ale unor valori cum sint Valeriu Rogacev, Viniciu Morozanu, Marin Cazacu, ș.a.

Anul compozistic 1988 nu a avut un relief alit de abrupt ca cel precedent, cînd se detașa categoric opera lui Nicolae Brînduș. În privința lucrărilor semnate de tineri compozitori, se fac remarcate piese semnate de Maia Ciobanu, Doina Nemțeanu, Mihnea Brumariu și alții. Cel mai interesant discurs compozistic îl „ține”, cred, clujeanul Adrian Pop care, în lucrările sale „Eios” și „Concert pentru violoncel și orchestră”, merge pe un drum de mare interes. El imbină severitatea, simplitatea, „asprimea” stilistică a școlii compozitice de la Cluj-Napoca (ai cărei excelenți exponenți ar fi Sigismund Toduță, Liviu Glodeanu, Mihail Moldovan, Cornel Tăranu) cu o sui-generis cantabilitate, de extracție pronunțat folclorică.

Am lăsat în final, pentru a-i îngreia importanța, factorul decisiv pentru succesul acestei stagiuni: formele variate și adecvate ale Festivalului Național „Cîntarea României”. Toate concursurile amintite fac parte integrantă din această generoasă manifestare, toți tinerii interpreți și compozitori și-au început desăvîrșirea metesugului în același cadru. Fără acest cadru, recolta de talente ar fi fost mult mai sărăcă, mai nesemnificativă. Organizat din inițiativa secretarului general al partidului, tovarșul Nicolae Ceaușescu, acest festival, lăd, „rodește” talente care vor fi mindria noastră de mine.

Viorel Crețu



REMEMORĂRI

Iglepsiass, Rex-Lord...

Cu ani în urmă, dintr-o pornire de răsfăț pentru Oana, am înflat un motan maidanez alb, zămălit cu pește de galben, pe care l-am găsit micușind janie la ușa blocului...

emoția de rigoare, căutat și chemat din imperiul podului în care selecta goareci, a venit și s-a piscit torcând la picioarele noului stăpîn...

MIHAELA ȘERSUN, București: Ne-a plăcut și „Cutia de bomboane”. Două din trei e foarte bine. Mergem mai departe. CONSTANTIN GAVRILA, Deva: Am reținut, în vederea debutului, o povestire „Butac”. Dați-ne un semn de date și fotografie.

pe scări în grădinița din fața blocului. Un an a fost stăpînul absolut al apartamentului acapărînd îndreptăciții flegăria dintre noi cu sîrtenii pisciciți amintind numerele de circ. Cînd răz-vărtirea simțurilor l-a chemat spre ademenirea mălădoase ale unei domnișoare întințită în-timplător în stradă...

NICOLAE TOSA, Glăvele, Viteea: Credem că aveți mai mult talent la condus motorota și la fotografat. Mai puțin la proză. Așa că mai bine nu...

LUCIA GABA, București sau Tulcea: Ne este greu să știm de unde sîntem, pentru că pe noi scrie „13 ianuarie 1980, București”, iar pe plie, pe stamola, „13.01.1983 Tulcea”. Deci, cum ați reușit să scrieți scrisoarea la București și s-o puneți într-o cutie poștală din Tulcea? Sau ați fost, în același timp, în amîndouă orașele...

Marți, 31 ianuarie a.o., la ora 16.30, a avut loc în sala de lectură a Muzeului Literaturii Române, seđința lunară a Cenaclului revistei „Luceafărul”.

Prima parte a seđinței, dedicată memoriei și poeziei lui Mihail Eminescu, a fost susținută de Ioan Alexandru, Pan Izverna, Gh. Pitul, A.L. Zăinescu, Dan Laurențiu, George Tărnice, împreună cu tinerii debutanți ai Cenaclului, Alexandru Baumgarten și Bogdan O. Popescu.

În partea a doua a seđinței a citit versurile Mărica Jolita, studenta a Universității din București. Poeta a fost prezentată de Ioan Alexandru. Remarcăm, dintre comentariile poezilor citite, intervențiile următoare: Pan Izverna, Iulian Neacșu, Dan Laurențiu, George Tărnice, Radu Comănescu, A. I. Zăinescu, Alexandru Baumgarten, Bogdan O. Popescu, Traian T. Coșovei, Dan Preda, Cătălina Năstase și Radu Soreacu.

Seđința a fost condusă de Mihail Ungheanu.

Iulian Neacșu

Cei patru amuțiri. — A opta! Ha-ha-ha! Izbučni blond fără căciula. Nemaipomenit! — De neînchipuit! exclamă tînărul care se dovedea a fi femeie.

— Am o să vă așteptare... observați, în același timp și bibliotecă... o sufragerie și cabinetul de consultații, sala de operații, dormitorul și camera servitoare. În total, 7. În linia mari, nu-mi ajunge... Dar, de altfel, n-are nici o importanță! Apartamentul meu e exonerat și cu asta am încheiat discuția. Pot să mă duc la masă? — Să mă lertați, spuse al patrulea, care semăna cu un gîndac puternic.

— Să mă lertați, îl interrupse și Schwonder, tocmai în legătură cu sufrageria și cabinetul de consultații am venit și noi să discutăm. Adunarea noastră va începe la douăzeci și cinci de minute de la ora cîntărilor de muncă, să renunțați la sufragerie. Nimeni din Moscova n-are sufragerie! — Nici chiar Isadora Duncan! strigă țara femeia.

Ce s-a întimplat cu Filip Filipovici nu se știe exact, dar așa l-a făcut ușor stacojie. El mai roșu și mai înflăcărat, așteptînd cu nerăbdare. — Renunțați și la cabinetul de consultații, conținu Schwonder. Cabinetul de consultații putea foarte bine să-l faceți în birou.

— Iți roști Filip Filipovici o voce stranie. Și unde ar trebui să mă hrănesc? — În dormitor, răspunse țara în voce în cor.

Fata ușor stacojie a lui Filip Filipovici deveni gri. — Să măncine în dormitor. Incepu el cu o voce puțin gutuită, să citească în cabinetul de consultații, să mă îmbrac în sala de așteptare, să opereze în camera servitoare, iar în sufragerie să consulte? Se prea poate ca Isadora Duncan să facă tocmai așa. Poate măncine în cabinet, iar disecția lepurilor o face în baie. Se prea poate, nu zic nu! Eu, însă, nu sînt Isadora Duncan!... urla de astă dată el, iar fata îl se făcu galbenă. Eu voi minca în sufragerie, eu voi opera în sala de operații! Transmițeti acest lucru adunării voastre generale și vă rog foarte respectuos să vă întoarceți la treburile dumneavoastră, lăsîndu-mi posibilitatea să iau masa acolo unde o iau toți oamenii normali, adică în sufragerie și nu în sala de așteptare sau în camera copilor.

— În acest caz, profesore, avînd în vedere rezistența dumneavoastră îndrîjnită, spuse emoționat Schwonder, vom înainta o plîngere instanțelor superioare.

— Da! ? spuse Filip Filipovici. Așa deci? ! și vocea-i dobîndi o nuanță suspectă de politețe. Vă rog să mă așteptați un minut.

Filip Filipovici bătu în furca telefonului, luă receptorul și spuse: — Vă rog, da... vă mulțumesc... Cu Piotr Alexandrovici, vă rog. La telefon, profesorul Preobrazhenski, Piotr Alexandrovici? Mă bucur că v-am prins. Vă mulțumesc, bine! Piotr Alexandrovici, operația dumneavoastră se anulează. Cum? ? Nu, se anulează definitiv! La fel ca și toate celelalte operații. Și lăta de ce: inecet să mă lucrez la Moscova și, în general, în Ru-

Augustin Costinescu: „Amiază”

Mircea Micu

P.S. Intrigat de apariția întempestivă a respectivei doamne, după ce l-am povestit răposatei mele bunici întîmplarea, cu intelpecuena ei tărănească mi-a amintit un proverb cu final ușor licentios pe care l-am reprodus cerînd scuză firii mele sibonice. Cîrta bă!... Asta fiindcă mă lăudase zilnic în oraș pe vestind istoria faimosului meu lup.

George Alboiu

Întruchiparea lui Hyperion

Urmare din pag. 3-4

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1

Urmare din pag. 1



Augustin Costinescu: „Portretul pictorului Constantin Piliuță”

GUMPĂNA AȘCHII

I. În numărul trecut al Luceafărului, după cîteva luni întrebătoare sau exclamative la poezia redactiei, Gabriela Negreanu observă versurile unui poet formidabil, este vorba de Paul Gon. Sint convins că acest poet va merge pe cărarea neafaltată a Operei. Mircea Birsiu, Mihail Gălățanu, Paul Gon sint „măi poezii” decît Cristian Popescu lansat cu tobe și trîmbite stilistice într-un registru grav de către Mircea Martin și sprijinit cu trîmbite și tobe într-un registru acut de Nicolae Manolescu.

II. Retorizare și desretorizare. Desretorizarea poeziei se petrece periodic. (Despre necesitatea literară a desretorizării a scris, cu ani în urmă, criticul Mircea Martin). Acesta ni se pare un lucru foarte important: caracterul etic al desretorizării. Operele explozive istorice cărților (într-un mod fatalmente limitat și relativ) și timpul cînd au fost scrise împreună cu limbajul lui. Între textele poezilor rămîne un moloz de figuri stilistice cu uzanță generală, vagabonde și sterile din punct de vedere estetic capabile să intre în componența oricărei discursii mai bun sau mai prost, meru poetizat și niciodată poetic. Procesul desretorizării se referă la această cantitate de moloz neglijabil care amenință cu o autocare pasnică, înecată, artificială și tenace în orice epocă literară. Este momentul prozei dezvoltării unui nou ciclu. Energiile noi retorice se află în seculul cărților nemuritoare pentru vremea noastră păminteană și în firul cu plumb al expresiei orale. O nouă retorică a fost în epoca lui Eminescu, altă nouă retorică a fost lansată de simbolismul „depășit” de avangardismul istoric și de către cei mari dintre decînd două războaie. A urmat o „nouă retorică”, a proletcultismului, cu cele mai scîzute rezultate pe tărîm estetic. După aceea au fost și sint retorice pe care le cunoaștem (printre ele este și retorica textualistă), incrementa atque decreta, vorba lui Dimitrie Cantemir.

III. Textualismul imi aminteste de sarpele Uroboros, tautologic subtil și autoreferențial.

George Alboiu

Prezentul românesc

Urmare din pag. 1

acestea au fost scrise, de un anume mod de a recepta viața cu toate problemele ei, dar și de a transfigura în plan artistic preocupările și gîndurile artistilor, ale scriitorilor. Pe de altă parte o creație literară indiferent de formula în care a fost concepută și scrisă — își capătă dreptul la validare de către public, în ultimă instanță față de cei cărora a fost adresată numai în măsura în care este inspirată de probleme ale realității, de lumea de fapt și de gînduri a celor mulți, făuritorii de bunuri materiale. Eu ca de mirare deci, ca în librării, în paginile unor reviste, la radio și televiziune cititorii să caute tocmai acele creații care li se adresează și care — în chip direct sau implicit — să-i reprezinte, fie că sînt constructori de hidrocentrale, cîntăci de noi cariere în orașele întinse ale patriei, mineri sau profesori, țărani cooperatori, studenți sau elevi, într-un cuvînt constructori de azi și de mine ai patriei socialiste.

Magistrala Expunere a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la seđința comună a Plenei Comitetului Central al Partidului Comunist Român, a organizatorilor democrației muncitorești revoluționare și organizațiilor de masă și obștești a cuprins — și acest fapt mi se pare revelator și semnificativ — un capitol consacrat acțiivității scriitoricești-ideologice, muncii cultural-educative în rîndul masei, a făuritorilor de bunuri materiale. Și ca întodeauna, secretarul general al partidului, întevînd rolul artei, al creației spirituale în general în actuala etapă a construcției socialiste, mulți în țara noastră, arăta că avem nevoie tot mai mult de o literatură angajată, care să abordeze cu îndrăzneală și cu mai multă forță decît pînă acum problematica omului constructor al socialismului, a universului său de muncă și de creație. Extraordnarele, minunatele realizări obținute pe drumul construcției patriei noi se cer reflectate în opere de o mare forță, originale și valoroase, care să înfrunte timpul și să poată vorbi generațiilor viitoare despre înălțimea construcției socialiste noastre. În acest context mari edificii ale socialismului — cum ar fi, bunăoară, marile hidrocentrale, Canalul Dunăre — Marea Neagră, Transfăgărășanul, Metroul bucureștean, numeroasele cariere noi din mai toate orașele noastre — își așteaptă romanțierii, poezii, surful nou — și lăta rărgi un adevăr evident din chiar clipa enunțării lui! — al vieții constructive a poporului nostru angajat pe drumul epopeii construcției socialiste se cere oglîndit pe măsură în artă — și în literatură în primul rînd.

Iată de ce atunci cînd secretarul general al partidului nostru amîntea — de la înalta tribună a marelui forum democratic — această necesitate pusă în fața obștii scriitoricești mi s-a părut că ea corespunde unei realități obștești și vine în consens cu dorința celor mulți, a cititorilor noștri de poezie, de proză, a iubitorilor de teatru. Fiindcă — fără să fie o copie a realității — arta are rara capacitate de a suda în adîncime conștiințele, în acele ființinți adînci ale sufletului unde se potolă talentele și curate ape de lumină. Iar atunci cînd oamenii se regădesc în oglinda acestor ființinți mi se pare a fi cîștigat și un lucru de mare preț: valoarea. Ea, valoarea, mi se pare, de aceea, a da, pe de o parte garanția veridicității operelor literare, iar pe de altă parte garanția încercării de a se regăsi în aceste zile cînd sărbătorirea cîtororului României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu, primește vibrația de inimă și conștiință a unei națiuni întregi, se cuvine să subliniem cu și mai multă pregnanță datorita scrierilor lui nostru de a deveni pagină vie din cronica mărețelor împliniri ale prezentului românesc, mărturie în timp a angajării literaturii în frunt unanime de edificare a unui viitor demn și prosper.

Angajare și valoare

Urmare din pag. 1

Inchiptuit doar, fără perspectiva devenirii, înseamnă să te izolezi de realele frămîntări ale multămint, de năzuințele poporului, al căruu fiu est. Or, scriitorul autentic, cu adevărat valoros și reprezentativ pentru timpul său, trebuie să fie, ca o condiție a existenței sale spirituale, o conștiință neodîndită, profund scrutătoare a adevărului social, a conștiinței de faptă a semenilor săi. Numai astfel clipele ce intră în tensiunea cu idealul artistic și uman devin durate, mereu pe măsura realității, dincolo de o „erzologie a cotidianului elementar” și a locurilor de-a literatură sau a modelor lipsite de simburile vieții.

MIHAIL BULGAKOV JURNALUL DOCTORULUI BORMENTAL

Îmi permiteți, domnilor? ! Cei patru au ieșit în tăcere din cabinet, au traversat în tăcere sala de așteptare și tot în tăcere au parcurs vestibulul: usa de la intrarea principală s-a auzit închizîndu-se greu și cu zgomet în urma lor.

— Te cred și eu... Vă rog să rețineți, Ivan Arnoldovici, gustări reci și supe respectiv numai moșierii!... Un om care se respectă cît de cît operează cu gustări calde. Iar dintre gustările calde din Moscova, asta-i pe locul întâi. Cîndva o pregătusea excelent în piața Slavianskă. Hallo!

